

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น ส่งผลให้วิชาชีพทางการพยาบาลเกิดความรู้และแนวคิดใหม่ๆ ที่ จะได้รับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ทันต่อยุคเทคโนโลยีและสารสนเทศ มิฉะนั้นแล้ววิชาชีพพยาบาลจะเป็นวิชาชีพที่ล้าหลังและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์หรือโลกไร้พรมแดน (นงศ์คราญ, พัชรภรณ์ และละออง, 2545)

การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์เป็นการสอนที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning) เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ในศาสตร์วิชาชีพและวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพ การให้การดูแล การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพของบุคคล ครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติการพยาบาลสามารถตัดสินใจต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และรวดเร็วนั้น มาจากความสามารถในการใช้ปัญญาในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิเคราะห์ที่ไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถสร้างขึ้นได้โดยการจัดการเรียนการสอนหรือสภาพการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสม (อรพรรณ, 2538) ซึ่งคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ได้ปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน ที่มีความสลับซับซ้อนและมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา บัณฑิตพยาบาลในอนาคตจำเป็นต้องมีความสามารถในการเรียนรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) ซึ่งกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพนั้น อุปกรณ์การเรียนการสอนต้องทันสมัย เช่น มีเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา มีสื่อการสอนให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งปัจจุบันสถานศึกษาหลายแห่งได้พัฒนาสื่อการเรียนการสอนต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตั้งแต่รูปแบบของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction) ซีดีรอม (CD ROM) อินเทอร์เน็ต (Internet) หรือในรูปแบบเว็บเพจ (Web page) การเรียนการสอนที่มีสื่อการสอนให้นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จะช่วย

ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ เกิดความคิดสร้างสรรค์และสร้างความมั่นใจ (Tsai, Tsai, Sung, Doong and Fung, 2004 อ้างตาม ฉวีสุรางค์ และรัชณี, 2548)

วิชาเทคนิคการพยาบาลเป็นวิชาหนึ่งที่ต้องมีการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเทคนิคการปฏิบัติการพยาบาล สำหรับการพยาบาลด้านการสวนปัสสาวะนั้นอาจมี ปัญหาเรื่องการขาดสื่อที่ช่วยเสริมในด้านการพัฒนาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการสวนปัสสาวะ สำหรับให้นักศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งอาจารย์ต้องสอนและสาธิตการปฏิบัติการพยาบาลใน สถานการณ์จำลองในห้องศูนย์ศึกษาด้วยตนเอง การสังเกตการณ์การสาธิตของอาจารย์อาจทำให้นักศึกษาไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากอัตราส่วนระหว่างนักศึกษากับ อาจารย์ หรือพื้นที่ที่จำกัด รวมทั้งการสวนปัสสาวะเป็นทักษะที่ต้องอาศัยเทคนิคในการปฏิบัติ ก่อนข้างมากหลายขั้นตอน ปัญหาอีกประการหนึ่งที่อาจารย์นิเทศส่วนใหญ่พบอยู่เสมอคือ นักศึกษามีการปฏิบัติเทคนิคการสวนปัสสาวะที่ไม่ถูกต้องและขาดความระมัดระวังในการสวน ปัสสาวะ ทำให้เกิดการปนเปื้อนเชื้อ โรค (Contaminate) เสี่ยงต่อการทำให้ผู้ป่วยเกิดการติดเชื้อใน ระบบทางเดินปัสสาวะได้ (อภิรดี, 2542)

นอกจากนี้เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนวิชาเทคนิคการพยาบาลภาคทฤษฎีแล้วนั้น นักศึกษา ต้องทั้งช่วงเป็นระยะเวลาานพอสมควรกว่าจะมีการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยในรายวิชาภาคปฏิบัติ และไม่ได้มีการทบทวนบทเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการจดจำและความเข้าใจในความรู้เรื่องใน การปฏิบัติการสวนปัสสาวะทั้งชนิดสวนเป็นครั้งคราวและการคาสายสวนปัสสาวะ ดังนั้นการใช้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นการนำเอานวัตกรรมเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน ในปัจจุบันได้รับความสนใจว่าเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วย สอนซึ่งเป็นเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ที่นำเสนอเนื้อหาบทเรียนและกิจกรรมแทนผู้สอนโดยที่ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการตอบสนองต่อข้อมูลที่ผู้เรียน ป้อนกลับได้ทันทีซึ่งเป็นการช่วยเสริมแรงแก่ผู้เรียน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการสอนและการ รับรู้ของผู้เรียน โดยใช้ความสามารถของคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอสื่อประสมอันได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง กราฟิก แผนภูมิ กราฟ วิดิทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว และเสียง เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาบทเรียน หรือ องค์ความรู้ในลักษณะที่ใกล้เคียงกับการสอนจริงในห้องเรียนมากที่สุด โดยมีเป้าหมายที่สำคัญก็คือ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ คอมพิวเตอร์ช่วย สอนเป็นตัวอย่างที่ดีของสื่อการศึกษาในลักษณะตัวต่อตัว ซึ่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการมี ปฏิสัมพันธ์หรือการโต้ตอบพร้อมทั้งการได้รับผลป้อนกลับ (Feedback) นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่ สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถที่จะประเมินและ ตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนได้ตลอดเวลา (จิราภรณ์, 2540; ธนอมพร, 2541)

จากข้อมูลและแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะจัดทำโปรแกรม คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการสวนปัสสาวะสำหรับนักศึกษาพยาบาล ซึ่งออกแบบขึ้นเพื่อให้

นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมนอกเหนือจากในห้องเรียน และฝึกฝนในรูปแบบการทดสอบ และศึกษาผลของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีต่อความรู้และการปฏิบัติการสวนปัสสาวะของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาเทคนิคการพยาบาล เพื่อช่วยเสริมและเป็นแนวทางให้นักศึกษาได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการสวนปัสสาวะ
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องการสวนปัสสาวะของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังได้รับการสอนแบบปกติร่วมกับการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องการสวนปัสสาวะของนักศึกษาพยาบาล ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติร่วมกับการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ
4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาล ในการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการสวนปัสสาวะกับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการสวนปัสสาวะ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. คะแนนการทดสอบความรู้ของนักศึกษาพยาบาลเรื่องการสวนปัสสาวะ ภายหลังใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าก่อนใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน
3. คะแนนความรู้การสวนปัสสาวะของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่เรียนแบบปกติร่วมกับการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ
4. คะแนนความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการสวนปัสสาวะมากกว่าการสอนแบบปกติ

นิยามศัพท์

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการสวนปัสสาวะ หมายถึง การจัดการเรียนการสอน โดยนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาใช้เป็นสื่อการสอน ประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ กายวิภาค สรีรวิทยา และกลไกการขับถ่ายปัสสาวะ ความหมายของการสวนปัสสาวะ ข้อบ่งชี้ของการสวนปัสสาวะ วิธีการสวนปัสสาวะ วิธีการดูแลผู้ป่วย และปัญหาที่พบบ่อย/การป้องกันแก้ไข โดยนักศึกษาจะเกิดการเรียนรู้จากคุณลักษณะของเทคนิคสื่อประสมที่

ประกอบด้วยข้อความ ภาพนิ่ง กราฟิกเคลื่อนไหว สีสั่น และเสียง การมีปฏิสัมพันธ์หรือการโต้ตอบกับเครื่องคอมพิวเตอร์ การได้ผลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ

การสอนแบบปกติ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเรื่องการสวนปัสสาวะแบบบรรยาย ร่วมกับการสาธิตโดยอาจารย์ ซึ่งจัดการเรียนการสอนตามปกติในห้องเรียนและห้องฝึกปฏิบัติการพยาบาล

ความรู้เรื่องการสวนปัสสาวะ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดข้อเท็จจริง และเป็นความคิดรวบยอดของนักศึกษา เกี่ยวกับการสวนปัสสาวะ ประเมินโดยแบบวัดความรู้เรื่องการสวนปัสสาวะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่กำลังศึกษาวิชาเทคนิคการพยาบาล ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยแบบกึ่งทดลอง เป็นการศึกษาผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่มีต่อความรู้และการปฏิบัติเรื่องการสวนปัสสาวะของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2546) ที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาเรื่องการสวนปัสสาวะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการสวนปัสสาวะสำหรับนักศึกษาพยาบาล
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลด้านอื่นๆ ต่อไป
3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล